

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 9.

Sobota 25. januarja 1930.

Leto V.

V izobrazbi je moč!

Zakaj delavci morajo čitati knjige.

Za samoizobrazbo je iznajdba tiska epohalnega pomena. Tiskajo nam dane sknjige in časopise. Knjige so trajnejše vrednosti, dočim ima čitopisje večinamo le trenutno vrednost.

Tisk je najvažnejši kulturni pomoček. Zlasti za delavstvo je tisk velikega pomena. Marsikateri delavec, ki je zaradi socialnih razmer moral prijeti že v rani mladosti za delo, želi in ima pravico, da porabi vse pomočke za samoizobrazbo. Tudi delavec, enakopravni državljani, ima popolno neomejeno pravico, da se pouči o vprašanih, ki ga zanimajo. Nekateri žele poznati naravoslovje, drugi zgodovino, zopet drugi verske probleme, tretji sociologijo, četrti politična gibanja, peti bistvo in življenje človeka, šesti modroslovno vedo ter nje teorije in teze. Vse to in še mnogo drugih vprašanj je, ki delavca zanimajo. To so **sadovi kulture in sadovi razvoja, do katerih je opravičen vsak človek.** Hrepenenje po kulturi, samoizobrazbe, v kateri koli vedi ali panogi je naraven pojav in pravica človeškega rodu, ki more le kot celota in če svobodno misli, napredovati.

Zadostuje naj samo en zgled, dasi bi jih lahko našli celo kopo.

Galileo-Galilei je trdil, da se suče zemlja okoli solnca. Danes ni nobenega dvoma več, da je imel Galilei prav. Vendar so ga takrat obsodili po nekih cerkvenih paragrafih ravno tako kakor razne čarovnice. »Eppur si move!« je zaklical pred obsodbo. In vendar se suče! Tako je rekel, pa so ga obsodili v pregnanstvo, ker je trdil resnico.

Ta dogodek sam nam že dokazuje, kako se je nekda zatiralo duha, resnico in s tem oviralo napredek. Cerkveni sodniki so se motili; namesto, da bi pospešili, da se stvar razčisti, da se dožene in nje same in javnost prepriča, kaj je resnica in kaj ne, so zaključili gotovo važno vprašanje s tem, da so moža, ki je vprašanje izprožil — obsodili. Obsodili so pametnega človeka zato, da so v nevednosti zatrli resnico.

Kultura je splošna last človeštva. Zato nima nihče pravice, niti posamezne sofisticne ali verske sekte — spominjamo samo na papežev indeks knjig — zatirati samoizobrazbo človeštva, temmanj delavstva, ki se želi v svoji idealni ljubezni do znanja in spoznanja sveta samoizobraževati.

Možnosti, da se človeštvo izobražuje, da s svojimi študijami izpopolnjuje ali si olajša kruh in koristi splošnosti, je tako moralno močan zakon, kakor nijeden drugi.

Današnja šolska in družabna izobrazba ne more vsega dati človeku; koliko ljudi je namreč nesrečnih vse življenje zaradi raznih zmot in prevar, ki bi se jim lahko ognili, če bi se jim dalo priliko, da se pouče o tem, kako jim je ravnati v tem ali onem položaju, v teh ali onih okoliščinah. **Temeljita samoizobrazba ne more nikdar škodovati, pač pa dvigati ponos in koristnost človeka.**

Zato se nam zdi srednjeveška inkvizicija nerazumljiva in nezmisljena, še posebej nezmisljena, ker je bila z njo združena duhovna inkvizicija, po kateri še danes hrepena nekateri klerikalni krogi, združeni v katoliški akciji, tudi pri nas. To v splošnem. Vzgoja v navadnem zmislu je sicer nekaj drugega, toda tudi vzgojitelji morajo biti brez klikarskih predsodkov.

Ženevske konvencije značijo minimum delavske zaštite.

Delodajalci »žele«, da bi se socialna zakonodaja prilagodila ženevskim konvencijam, odklanjajo pa ratifikacijo konvencije o osemurnem delavniku!

Tudi organizacije poslodavcev se zavedajo, da morajo pri svojih zahtevah za poslabšanje delavskega zavarovanja in zaštite delavcev v naši državi računati s tozadevnimi mednarodnimi obveznostmi naše vlade. Kjerkoli so gotova socialna vprašanja bila regulirana z mednarodnimi konvencijami, sprejetimi na zasedanjih mednarodnega urada dela, in kjer je naša država te konvencije ratificirala, ne more iit poslabšanje dalje, kakor dovoljujejo mednarodni dogovori. Ali poslodavci bi ravno one konvencije radi izkoristili kot argument za poslabšanje naše domače socialne zakonodaje. V vseh njihovih predlogih in na vseh njihovih zborovanjih se sliši ista pesem: naši socialni zakoni so tako revolucionarni, da gredo celo preko onega, kar predpisujejo ženevske konvencije. In če se to vedno ponavlja, potem bi kedo lahko mislil, da se je res izvršil težak zločin namram poslodavcem s prekomerno zaščito delavcev. Poslodavci pravijo, da ničesar drugega ne zahtevajo, kakor da se naši socialni zakoni privedejo do one mere zaštite, ki jo predpisujejo ženevske konvencije.

S tem, da poslodavci tako govore, hočejo **javnosti natresti peska v oči.** Oni se pri tem sklicujejo samo na one konvencije, ki jih je naša država že uzakonila in ratificirala, **odločno se pa protivijo ratifikaciji in uzakonitvi vseh ostalih ženevskih konvencij.** Znano je, da je od vseh ženevskih konvencij najbolj važna ona, ki predpisuje osemurni delovnik. Pošteno bi bilo, kadar se naši poslodavci sklicujejo na ženevske konvencije in kadar zahtevajo, da naj bodo naši zakoni z njimi v skladu, da pristanejo na to, da se tudi pri nas ratificira ona konvencija, da se na ta način z mednarodno obveznostjo zagigura osemurni delovnik. Ali oni se tej ratifikaciji odločno upirajo. Za nje so ženevske konvencije samo v toliko dobre, v kolikor je v njih odredb, ki so za delavstvo manj ugodne, kakor jih pa predpisujejo naši zakoni. V vsem ostalem pa ženevske konvencije niso po njihovem okusu in oni se odločno protivijo njih ratifikacijam. **Mi tem potom javno pozivamo predstavnike poslodavcev, da ali prenehajo zlorabljati odredbe ženevskih konvencij**

ali pa da izjavijo soglasnost, da se ratificirajo tudi ženevske konvencije o osemurnem delovniku, o zabrani nočnega dela v pekarnah in prepovedi uporabljanja strupenih kemikalij pri delu, pa bomo potem tudi mi s svoje strani pristali, da se res na podlagi ženevskih konvencij izgradi naša domača socialna zakonodaja. Dokler pa poslodavci odbijajo, da se uzakonijo ravno najvažnejše konvencije za delavce, tako dolgo je to prizadevanje le neiskreno varanje naše javnosti.

Še o neki stvari molče naši poslodavci, kadar govore o ženevskih konvencijah. Oni jih namreč predstavljajo kot višek delavske zaštite in zavarovanja. To pa ni tako. Te konvencije so namreč mišljene kot **minimum delavske zaštite** in zavarovanja. Zato tudi pravi uvod v XIII. odelku mirovnega ugovora od 28. junija 1919, da odsotnost take zaštite in zavarovanja pomeni za delavstvo krivico, bedo in pomanjkanje, ki ustvarja nezadovoljstvo in ogroža družabni mir. In v členu 105., točki 11. istega verzajškega mirovnega ugovora se izrecno navaja: »V nobenem slučaju se ne more dovoliti kateremukoli članu (državi) tega ugovora, da bi radi sprejela ene izmed mednarodnih konvencij znižalo ali poslabšalo delavsko zaščito, ki je bila delavstvu priznana že z domačimi zakoni.« S tem je izrecno potrjeno, da so konvencije **najnižja mera mednarodne zaštite**, ki se more ustvariti z ozirom na obstoječi položaj v svetu in da je napram temu popolnoma naravno, da se izvaja lahko tudi večja zaštita, kakor jo predpisujejo konvencije.

Sramota bi bila za kulturno državo, da bi bila ravno na najnižji stopnji socialnega skrbstva za delavstvo. Reduciranje zaštite na to stopnjo pomeni faktično zgubiti ves ugled države in našega gospodarstva pred svetom. Medtem pa naši poslodavci, kakor smo pokazali, ne samo da želijo to zaščito zmanjšati na minimum, temveč **hočejo iti še daleč izpod te najnižje mere.** Oni hočejo popolnoma uničiti osemurni delovnik, ki je ravno temelj vseh mednarodnih določb o zaščiti delavstva. S tem poslodavci podirajo ženevsko delo in če kdo, potem ravno naši poslodavci nimajo pravice, da se na to delo sklicujejo.

Občine za socialno zakonodajo

Zavarovanje delavcev je v gospodarskem interesu občin.

Takozvani »gospodarski krogi« so skovali črne načrte, kako naj se uniči malenkostno zavarovanje delavcev, ki obstoja. Zahtevajo tudi, da naj se zavarovanje razcepi na nešteto majhnih zavarovanj. Njih glavna gesta je, ves denar in dobiček naj ostane »gospodarskim krogom«, delavci pa naj bodo v boleznih in na starost brez vsakršnih sredstev. Občine naj stare in onemogle delavce podpirajo, plačujejo bolnišnice zanje itd.

Če bi občine imele sredstva, bi že iz usmiljenja storile marsikaj; toda občine nimajo sredstev in **najbolj krivično pa je, da javnost, v tem primeru »gospodarski krogi«, obesi- zo občinam siromašne, bolne in o- starele delavce, ki vse njih življenje niso imele nič od dotičnih delavcev, pač pa so jih izželi »gospodarski**

krogi« in obogateli s pomočjo vseh njihovih fizičnih in duševnih sil.

Občine so torej v svojem gospodarskem in socialnem interesu dolžne, javno povedati, da politika »gospodarskih krogov« ni zdrava, ni moralna.

Ali naj bodo kmetiške občine azil, kjer se, recimo na njih stroške, odgaja delovno prebivalstvo, potem ga odstopi tujim gospodarskim interesom, po izčrpanju pa zopet vrne v občinski azil — brez odškodnine. Delavec zapravi svoj kapital, svojo delovno silo, in ko onemore, pa prihaja zopet občini v breme, neglede na to, da mu je ipak usojen siromašen pogin.

Ali ne tiči v tem dejstvu velika nemoralna? Kristus je rekel, dajte cesarju, kar je cesarjevega. Ali ni tukaj delavec zaslužil toliko, da bi

Praški »Narodni listy« o Jugoslaviji.

Narodni listy«, glasilo drja Kra-
ma, so priobčili članek Fr. Hla-
vačka o razmerah v Jugoslaviji. S
tem člankom polemizirajo zagrebške
»Novosti« in pišejo, da Hlavaček ni
niti poskušal se na terenu prepričati
o resničnosti svojih trditev o razme-
rah v Jugoslaviji, ko piše, kako »v
zadnjem času nezadovoljstvo poganja
vse globlje korenine tako, da je re-
žim izgubil simpatije naroda, ki jih je
imel po zastrupljenem parlamentar-
nem življenju«. G. Hlavaček trdi, da
»režim ni popularen, čeprav je učinil
neke dobre stvari«, ker je ukinil
svobodo tiska in javnega mišljenja.
Medtem obstoja javno mišljenje in se
tretirajo razna vprašanja z raznih
gledišč. »Novosti« očitajo Hlavačku,
da mu je simpatična diktatura, o ka-
teri on trdi, da je politična in narod-
na diktatura, dočim je, kakor trdi
Hlavaček, »Živkovičeva zasnovana
na zapovedovanju, ki ne dopušča
kritike«. — »Novosti« po pravici
očitajo Hlavačku in »Narodnim li-
stom« dvoličnost, ker je znano, da
»Narodni listy« simpatizirajo z itali-
jansko fašistično diktaturo in so tudi
pospeševali ustanovitev češkega fa-
šizma, kar se jim pa sicer ni posreči-
lo. Tudi »Venkov«, glasilo češke re-
publikanske stranke ostro obsoja pi-
savo »Narodnih listov«.

Zelena fronta v Bulgariji.

Bolgarski kmetje se zopet dvigajo.

Bolgariska kmetiška narodna
zveza je imela že novembra meseca
kongres, na katerem se je pričela
konsolidirati ta najmočnejša politi-
čna stranka. Izpočetka je bilo zedi-
njenje le formalno, v zadnjem času
se pa pojavljajo znaki, ki kažejo, da
se stranka močno krepi. Zlasti je
pomembno v gibanju te stranke, da
stoje vse krajevne organizacije od-
ločno na stališču enotnosti ter vsa-
kogar, ki bi poizkusil sejati razdor
iznova, takoj poženo pod kap. —
Stranka je sklenila, da nastopi pri
bodočih volitvah samostojno.

mu morali, ko onemore, dati, kar je
njegovega, tisti, za katere je delal.

Oglejmo si stvar še z ene strani.
Pravi gospodarski krog v Jugosla-
viji je kmetiški stan, kmet. Kako naj
pride ta močniti kmetiški stan v
Jugoslaviji do tega, da bo odgajal
delavstvo, ga redil in potem, ko one-
more, zopet dobival nazaj v preskr-
bo? Poniževalno je za delavca, če
mora dobivati miloščino od občine
in nešteto krat se mu očita, za kogar
si delal, tisti te naj tudi sedaj redi.
Ta očitke je utemeljen, ali delav-
ca boli.

Vesel pojav je, da so naše obči-
ne klic delavstva razumele. Soglas-
no sprejemajo resolucije in proteste
proti grdi nakani neklih tajnih »go-
spodarskih krogov«.

V tem vidimo, da so vse občine
v naših krajih, zlasti tudi kmetiške,
socialno pravičnejše in gospodar-
sko uvidevnejše, kakor tisti tajni
»moderni gospodarski krogi«.

S tem smo menda dovolj jasno
pokazali, da je socialno zavarova-
nje in zavarovanje za starost in o-
nemoglost gospodarsko, socialno in
moralno utemeljena zahteva. Iz te-
ga razloga imajo občine vso moral-
no pravico in dolžnost, da varujejo
v tem primeru interese občin in
obenem socialne in moralne intere-
se delavstva in splošne javnosti, to
je, splošnega blagostanja.

Revizija ljubljanskega občinskega sveta.

Razrešeni občinski svetniki in imenovanje novih. — Nov podžupan.

Nenadno in za nas brez vidnega vzroka je izdal minister za notranje zadeve dne 22. t. m. ukaz o izpremembah v občinskih svetih za Beograd, Ljubljano in Zagreb.

V ljubljanskem občinskem svetu so bile izvršene naslednje izpremembe:

Odstavljeni občinski svetniki so: Josip Ambrožič, učitelj; Metod Golmajer, črkostavec; dr. Rudolf Koprivnik, profesor; Miha Krek, odvetniški kandidat; Stane Likar, tajnik OUZD; Ljudevit Miklošič, železničar; Edo Meze, posestnik; Jos. Osana, profesor; Alojzij Potočnik, učitelj; dr. Josip Puntar, knjižničar; dr. Valentin Rožič, profesor in Karl Urbančič, uradnik poštne uprave.

Na novo imenovani za občinske svetnike so: Inž. Fran Zupančič; Avg. Jenko, posestnik; Saša Knez, trgovec; Ivan Kregar, obrtnik; Avg. Ludvik, postajenačelnik; Janko Malenšek, ravnatelj; Viktor Meden, trgovec; Ivan Mohorič, tajnik Zbornice za TOI; Josip Pavlin, inženjer; mag. phar. Rihard Sušnik, lekarnar; Rado Hribar, poslovodja; Karl Čeč, ravnatelj in Andrej Šarabon, veletrgovec.

Za ljubljanskega podžupana je imenovan namesto za bana imenovanega ing. Dušana Serneca profesor v pokoju Evgen Jarc.

Predvsem moramo k tem izpremembam pojasniti, da so bivši občinski svetniki Miha Krek, Josip Osana in dr. Valentin Rožič že prej odložili mesta v občinskem svetu.

Novoimenovani občinski odborniki pripadajo večinoma krogu Kmetске posojilnice ljubljanske, odstavljani pa delavskim, konzumentskim in uradniškim krogom. Večina novih svetnikov je pripadala prej bivši radičevsko-samostojni kmetiški stranki ali pa radikalom. Le par pripadnikov je, ki so pripadali klerikalni ali morda demokratski stranki. Novoimenovani občinski svetniki doslej niso bili nikjer v ospredju, zato je neznan, kako gledajo na socialno-politična vprašanja. Med odstavljenimi pa jih je nekaj, ki so imeli mnogo, ali pa vsaj precej socialno-političnega čuta.

Delavstvo in mali obrtni krogi so s tem imenovanjem izgubili precej vpliva v ljubljanski občinski, zlasti pa v komunalni in socialni politiki.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori svojo dolžnost takoj!

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 22

19.

Ponoči se je vlak zgani.

Gromko je kričala lokomotiva pri vzponah, drzela, sopla, pa spet padala naglo, kakor v ogromen prepad. Strašno se je zibal vagon, pripravljen skočiti s tira. Vreče so padale s polic, zabojčki so ropotali, udarjale so železne polknice v dveh oknih ter lovile tople zvezde na črnem, bežečem nebu. Kakor konji so se suvali mušiki v temi, bili po glavah drug drugega z iztegnjenimi nogami in prelagali vreče.

- Čigava je ta vreča?
- Čigava kruška je pod mano?
- Kdo je to?
- A kdo to?
- Kam stegaš roke?

Prasketale so šibice, ustvarjale pege. V oči so padala kratka, razmršena telesa z dvigajočimi se bradami. Ženske so cvilile.

Miška je ležal in lahko mu je bilo. Pomirila ga je topla hrana, a pod pazduho ima štiri kose kruha.

Škoda je babičinega krila. Tudi vreče je škoda, vendar radi njiu še ne gre obupavati. Oboje je bilo majhno in zakrpano. Ako mu bo sreča mila v Taškentu in dobi delo, se dobe že tudi vreče in celo nove. Saj ni več majhen. Samo o krilu ne misliti. Takšen nauk velja nam: Ust ne odpiraj. Ali je mogoče dajati na en prostor razne stvari?

Za razorožitev.

Macdonald na otvoritveni seji londonske razorožitvene konference.

Macdonalda so izvolili za predsednika londonske razorožitvene konference. Izjavil je, da hoče biti kot predsednik nevtralen. Povdaril je, da je treba utreti pot k miru z javnim mišljenjem. Nova smer mišljenja in strokovno preštudiranje pota k sporazumu. Tekmovanje v tem, kdo bo imel več topov, ni prava pot, ker narodi niso dovolj oprezni pred vojno nevarnostjo. Od leta 1929 je stremenje po miru jako napredovalo. Društvo narodov dobiva vedno več avtoritete in z različnimi dogovori ustvarja vedno večjo medsebojno varnost. Pariški Kellogov pakt iz leta 1928 je tudi jaka moralna sila proti vojni, in se še izpopolni. Zlasti pa je dobilo mednarodno sodišče v Haagu na pomenu, ker so se mu pridružile Zedinjene države in s tem povečale zaupanje drugih držav v to sodišče.

Nihče ne more govoriti o politični sigurnosti. Nihče ne more garantirati, da je trajen mir že zagotovljen absolutno in zajamčena pravica. Toda vojna priprava ne poveča varnosti miru, marveč vojna priprava grozovito obremenjuje narode in zbuja sum in nezaupanje pri sosedih. Iz teh razlogov, če se hoče preprečiti mednarodno vojno nevarnost, je treba takih mednarodnih dogovorov, ki točno in pravno zagotavljajo varnost. Ta konferenca naj presoja, koliko je vredno sedanje jamstvo miru in kako naj se stvorijo garancije in sporazum, v

koliko je mogoče izvesti razorožitev, da se ohrani mir. V pomorski oborožitvi se morajo določiti meje po potrebi in sorazmerno. Svet pričakuje od te konference to omejitev.

Imamo dve vrsti pomorskega oboroževanja: za obrambo pred napadi in za napade. Ti dve vrsti je treba razlikovati, dasi je ta razlika še premalo popularna v diplomatičnih krogih.

Razen pomorske razorožitve pa imamo še razorožitev na kopnem. Tudi to vprašanje se mora urediti, toda inicijativo za ta problem želim prepustiti drugim državam. Pomorsko, zračno in oboroževanje na kopnem je sicer en problem, zato je naloga mednarodnih parlamentarcev, da delo za mir v vseh panogah soglasno in smoteno nadaljujejo.

Ako se na tej konferenci doseže sporazum, potem sem prepričan, da bodo tudi dežele na kopnem sledile zgledu že v nekaj letih. Nimajo vse države enakega interesa na tem vprašanju, vse pa imajo interes na splošni razorožitvi sveta.

Konferenca naj doseže sporazum, pravi predsednik Zedinjenih držav Hoover, o omejitvi pomorskega oboroževanja. To bo prvi uspeh, ki se predloži razorožitveni komisiji društva narodov v Ženevi.

S tem bo dobila ta konferenca v zgodovini sveta zaradi svoje važnosti največji pomen.

Kaj so sklenili v Haagu?

Dogovori haaške konference.

Na haaški reparacijski konferenci so bili sklenjeni naslednji dogovori in zapisniki podpisani:

1. Dogovor z Nemčijo, ki obstoji iz uvoda, 15 členov, zaključnega člena in 12 obsežnih prilog. Ves dogovor tvori celo knjigo.
2. Dogovor z Nemčijo in Avstrijo.
3. Dogovor z Nemčijo in Bolgarsko.
4. Dogovor z Madžarsko.
5. Dogovor s Češkoslovaško.
6. Poseben dogovor s Švico o mednarodni banki za reparacijska plačila.
7. Konvencija, ki je priključena spomenici načrta strokovnjakov.
8. Dogovor med upniškimi državami.
9. Dogovor o odstopljenih premoženjih.
10. Izmenjava dokumentov o nemško-ameriškem dogovoru.
11. Izmenjava listin o državnih železnicah.

Zaključni zapisnik obsega nadalje pod naslovom »likvidacija preteklosti« z Nemčijo sklenjene dogovore, in sicer:

- a) Dogovor z Belgijo o ureditvi vprašanja papirnatih mark, izdanih od nemških oblasti za časa okupacije v Belgiji. Vrednost teh mark mora Nemčija Belgiji nadoknaditi;
 - b) dogovor z Veliko Britanijo z dne 31. decembra 1929;
 - c) francosko-nemški sporazum z dne 31. decembra 1929;
 - č) sporazum z Italijo z dne 17. januarja 1930;
 - d) likvidacijski sporazum s Poljsko z dne 31. oktobra 1929;
 - e) sporazum s Kanado z dne 14. januarja 1930;
 - f) sporazum z Avstralijo z dne 17. januarja 1930;
 - g) sporazum z Novo Zelandijo z dne 17. januarja 1930.
- Države, ki se še niso z Nemčijo dogovorile glede likvidacijskega sporazuma, bodo stremile, kakor se

pravi v protokolu za tem, da se urede sporna vprašanja končno veljavno tekom enega leta, ko se uveljavi Youngov načrt.

V smislu dogovora stopi v veljavo Youngov načrt, čim ugotovi reparacijska komisija in predsednik komisije za vojna bremena, da

1. je Nemčija ratificirala novi načrt in je država izvedla reorganizacijo državne železnice in državne banke;

2. so novi načrt odobrile štiri druge signatarne države, med katerimi so Velika Britanija, Francija, Belgija, Italija in Japonska, ter

3. se je ustanovila banka za mednarodna plačila, kakor tudi, da je banka v smislu določb Youngovega načrta pričela poslovati.

Ta ugotovitev reparacijske komisije se mora v smislu določb verzajlske pogodbe izvršiti soglasno; glasovalno pravico pri glasovanju ima tudi japonski delegat. Ta skupna ugotovitev reparacijske komisije in komisije za vojna bremena se nato sporoči vsem signatarnim državam Youngovega načrta.

Ratifikacijske listine o Youngovem načrtu bodo hranjene pri francoski vladi v Parizu. Vlade izvenevropskih držav bodo obvestile francosko vlado o ratifikaciji po svojih diplomatičnih zastopnikih.

S tem premirjem bi bila zaenkrat rešena najvažnejša kapitalistična vprašanja.

Mi želimo, da bi premirje služilo svetovnemu miru.

Španska diktatura v škripcih.

Primo de Rivera preganja usoda. Huda finančna kriza.

V Španiji vlada povsod mir in red. Tako poroča španska vlada. Če vlada popoln red in mir, potem ni treba tega poročati. Če ni nemirov, pa jih ni in amen! Toda nekaj drugega je: finančni minister se je spuntal in odstopil. Po vseh izjavah uglednih politikov in vseučilišč prihaja še finančni minister, ki dela zgago. Rivera je dal sicer aretirati dva nezanesljiva častnika, toda to le kaže na red. Rivera je pozval tudi vse bivše šefe vlad, da sodelujejo v novem parlamentu, pa se niso odzvali. Tudi organizacije in akademija so pasivne.

Nihče noče s Primo de Rivero imeti opravka.

Uradni dopisni urad Avala poroča, da je španski diktator general de Rivera povabil šefe prejšnjih vlad, razne korporacije in organizacije, da bi sodelovale v novoimenovanem parlamentu. Bivši šefi vlad so vsi odklonili sodelovanje, razen tega pa tudi mnogo organizacij, ker se ne strinjajo z novim parlamentarizmom, v katerem naj bi imeli večino imenovani poslanci in predstavniki raznih korporacij.

Glej, nož je ostal zato, ker je bil privezan. Če bi ga bil dal v vrečo, bi ga tudi že ne bilo več.

Miška je potipal nož in ga skril pod pazduho. Trebuh je s pašom stisnil še bolj, a ni premislil. Bolje je, da je na pasu, samo da se vrvica ne utreže. Takšnih nožev ni sedaj več dobiti.

— Kakor britev jel Vsako palico prereže.

Saj bi tudi suknjič lahko odnesel na trg. Kupujejo ženska krila, vzamejo tudi suknjič. Ni treba obupavati. Suknjič, nož, vojaški pas. Če ni tam pravih tovarn, se bodo naši ljubitelji tudi za suknjič. Za suknjič, na primer, dva puda, za kapo z nožem pol puda.

Dimisli se je vasi. Lopatina izba se je pojavila pred njegovim očem, gladna, a v izbi leži gladna mati, vsa bolna. Pričakuje Miška, da prinese kruh. Jaška išče na ograjah vrabce. Ne domisli se, da bi pobral dugo, ki leži pod kozolcem. Miška jo je pozabil shraniti, a Jaška se tega ne domisli. Rad teše palice... tesar — samouk. Učiti bi ga trebalo dati, da bi bil mojster, ali kje sedaj, v takšnem času. Komaj — komaj se živi tako. Beda je naskočila mušike. Ne omagamo. Ako se vrne Miška iz Taškenta... prvo kar bo treba misliti je, da posejejo njive. Morda bodo dotlej dajali pomoč. Če ne, bo treba zopet iti v Taškent, trpeti vsemogoča trpljenja.

Miško so prevzele gospodarske misli v temnem, natlačenem vagonu. Naložil si je v mislih kup pudov in funtov ter se spomnil Serjoška.

— Slaboten je bil.

— A ti?

*) Duga — na konjski pripregi vpoignjeni les nad konjskim vratom.

— Nekoliko krepkejši sem.

V tem ga je neki mužik potegnil za nogo.

— Hej, dečko, kam se pelješ?

Miška ni odgovoril.

Zopet ga je mužik potegnil za nogo.

— Spiš, kaj?

Miška se je potuhnil: naj mislijo, da spim. Morda bodo začeli o njem govoriti. To bo zanimivo.

A mužik zmerja, govoreč drugemu mužiku:

— Zakaj smo vzeli tega sodruga? Treba ga vreči k hudiču.

Drugi mužik govori:

— Ven vreči se ga ne sme. Orta-čeka ga je dala sem.

— A kaj nam orta-čeka? Mi smo zasedli vagon, mi imamo pravico misliti o njem. Pravega človeka pustiti, da vstopi, razumem. On plača. A kaj vzamemo od tega?

Miška je naredil iz dlani cev in poslušal.

— Da bi ti imeli takšno pravico in me vrgli iz vagona?

Zopet je rekel drugi mužik prvemu mužiku:

— Bolje je, če se s tem dečkom ne pečaš. Šment vedi, kdo jel Morda je sorodnik orta-čeka?

Izženeš ga, poskusi, a potem...

Miška posluša v temi in se smehlja.

— Aha, bojite se nekoliko!

Mužiki se posvetujejo, kaj naj naredi z Miškom. Miška pa nalašč hrka, kakor da ne sliši.

— Zmerjajte! Sedaj poznam vse vaše misli.

Zopet govori drugi mužik prvemu mužiku:

— Izganjali ga ne bomo. A ko jutri zjutraj odide na stran, ga ne spustimo več noter.

Doma in po svetu.

Ženski inspektor. V ministrstvu pravde je bila imenovana dosedanja tajnica Smilja Kriknerjeva za inspektorja. Ima seveda pravno fakulteto.

Dravski ban inž. Sernec se je mudil te dni v Beogradu.

Premog v Jugoslaviji. V letu 1929 je bilo nakopanega 5.332.458 ton premoga, to je, okoli 72 odst. rujavega premoga in 20,5 odst. lignita. V primeri z letom 1922 je narasla produkcija za 1.600.000 ton. V premoškovni industriji je bilo zaposlenih 33.837 delavcev, in sicer v premoškovnikih za rujavi premog 23.596.

Izseljevanje iz Jugoslavije v času od 1. jan. do konca oktobra 1929: izselilo se je vsega 15.455 oseb, in sicer: v Argentino 5309, v Zedinjene države amerikerške 4139, v Kanado 3821, v Urugvaj 926, v Brazilijo 531, v Chile 226, v Avstralijo 169. Torej za 20 odst. manj, kakor v istem razdobju prejšnjega leta. V evropske dežele se je izselilo v isti dobi 12.987 oseb in sicer: v Francijo 7954, v Belgijo 2400, v Nemčijo 1152, v Luksemburg 925, na Holandsko 476 oseb.

Na preizkušnji umrl. Slovenski vojak Perneg je baje simuliral gluho-nemost. Bil je mutast in gluhi. Dali so ga v vojaško bolnico na opazovanje. Tam sta ga vojaška zdravnik Rihard Jug in Boris Adrijanov, na razne načine skušala preizkusiti, da li je res gluho-nem ali simulira. Med drugim sta ga tudi elektrizirala. Med tem eksperimentom se je Perneg dvignil z ležišča in z znaki prosil, naj tok ustavi. Zdravnika sta stavila med tem nanj nekaj vprašanj, na katera pa Perneg ni odgovoril, temveč se je mrtev zgrudil. Pernegovi svojci so potem tožili. Pred vojaškim sodiščem v Beogradu pa sta bila oba zdravnika oproščena z ugotovitvijo, da je Perneg umrl vsled slabega srca.

Razbojniška tolpa aretirana. V okolici Čačka so zaprli hajduka Dimitrija Čumića in njegove pomagače. Cela tolpa, ki je bila ena najnevarnejših, je štela 43 oseb.

Skupščina Delavske zbornice za Slovenijo se vrši v nedeljo, dne 9. februarja 1930 ob 9. uri v dvorani palače na Miklošičevi cesti s sledečim dnevnim redom: 1. Odobritev zapisnika zadnje skupščinske seje. 2. Poročilo predsednika. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Poročilo finančne kontrole. 6. Računski zaključek za poslovno leto 1928/29. 7. Proračun za leto 1930/31. 8. Razno. — Dodatni predlogi k proračunu se naj predlagajo vsaj do 31. januarja 1930. Poznejši predlogi ali pa predlogi tik pred sejo plenuma nalete na tehnične težkoče, radi česar se sploh ne morejo upoštevati ali pa le delno.

Ratifikacija haaškega dogovora namerava nemška vlada izvesti že v drugi polovici meseca februarja. Banka za dodeljevanje mednarodnih vplačil pa bo jela poslovati najkasneje koncem marca. — Prej pa namerava državna vlada sklicati še deželne ministrske predsednike, kakor je to običaj ob važnih zunanjepolitičnih dogodkih, da je zaupno informira o zadevah. Neprijetno za nemške vladne kroge je, da je bavarski ministrski predsednik Held v nedeljo napadal haaško pogodbo zaradi tega, ker sme v slučaju diferenc vsaka država zahtevati haaško sodbo. Obenem je grajal tudi prepoved — redov.

Haaška konferenca in Mala antanta. S haaško konferenco so države Male antante in tudi Madžarska ter Bolgarija zadovoljne. Če bodo vse države zadovoljne, bo mir.

Mikrofon na razorožitveni konferenci igra veliko vlogo. Govore ob otvoritvi pomorske razorožitvene konference, ki se je začela v ponedeljek, dne 20. januarja ob 12. uri v lordski zbornici v Londonu, je prenašal radio na vse kraje sveta. Po zdravni nagovor angleškega kralja in izjave zastopnikov posameznih držav je prenašalo 150 radijskih oddajnih postaj. Pri tem se je opazilo, da mikrofon močno vpliva na gotove govornike, ki se zavedajo, da jih celi svet posluša, ne pa samo štiri stene. Tudi kraljev nagovor se je zelo razlikoval od vseh dosadanjih govorov.

Albanija — kolonija Italije. V »Arbeiter-Zeitung« je objavil Herman Wendel članek, v katerem dokazuje in trdi, da postaja Albanija pravcata kolonija Italije. Z odvisnostjo Albanije od Italije, dobiva Mussolini dobro bazo za vojno ofenzivo proti Balkanu. Sum je opravičen, ker italijanski listi vedno pišejo in jočejo o »italijanski« Dalmaciji, da si je hrvaška. Wendel pravi, da to razmerje v resnici ogroža mir na Balkanu tako, kakor morda nikjer drugje.

Fašisti se boje resnice. Sim bivšega italijanskega ministrskega predsednika Nittija, ki je predlanskim ušel iz konfinacije na Liparskih otokih, je napisal knjigo o fašističnem jetničarskem sistemu in o razmerah in trpljenju obsojenih na Liparske otoke. To knjigo je prodal newyorškemu založniku Putnamu. Fašisti so sedaj pisali založniku, da mu bodo tiskarno spustili v zrak, če bo knjigo izdal. Putnam pa pravi, da se fašistov nič ne boji.

Schober triumfator! Avstrijski zvezni kancler Schober je bil pri svojem povratku sprejet kot kak generalisimus, ki se je v srednjem veku, zmagoslavno vračal domov. Na zapadnem dunajskem kolodvoru je čakala vsa vladna elita, z vojaško godbo, s pevci, mnogobrojnimi fotografi in časnikarji. Govorniki so se mu zahvalili, ker je v Haagu dosegel, da Avstrija ne bo plačevala reparacij, ki so ji bile naložene z mirovinimi pogodbami. Rešena je tudi generalnega varuštva in je tedaj postala financijelno skoraj popolnoma suverena, če izvzamemo kontrolo radi porabe mednarodnega posojila, ki bo prenehala 1. 1942, ko bo posojilo vrnjeno. Schoberju se je zdela vsa ta stvar malo odveč in je rekel, da imajo na uspešnem delu tudi vse prejšnje vlade ter njegovi sodelavci, ki so mu stali ob strani v Haagu, svoje zasluge. Izjavil je, da hvali boga, da se mu ta velikanski uspeh posrečil, obenem pa, da se zahvaljuje onim ministrom, ki so za časa njegove odsotnosti, tako umno vladali, da se ni ničesar pripetilo! Skrbí je že moral imeti g. Schober v Haagu, da mu ne bi v tem času njegovi Heimwehrovci napravili kakšne prismodarije, ki bi lahko uničile ves njegov trud. Samo na eno je g. Schober najbrž namenoma pozabil, namreč, da se ima Avstrija zahvaliti za uspeh v prvi vrsti zastopniku angleške delavske vlade, Snowdenu.

Ameriški rudarji stavkajo v Kentuckyju in zahtevajo plačilni minimum iz leta 1917. Rudarske plače in socialne razmere so v tej državi pod kritiko.

Prihodnji ameriški kongres se bo pečal z vprašanjem starostnega zavarovanja v Združenih državah. Vsekakor velik preobrat v mišljenju ameriških državnikov, ki jim je dosedaj socialna skrb deveta briga. V to so jih gotovo prisilile kričeče nesocialne razmere v deželi, kjer se ocdi baje mleko in med.

Pacifistična dijaška organizacija v Ameriki. Dijaki vseučilišča v Tulani so ustanovili protivojno organizacijo. V ta namen so zaprosili Carnegiejev fond za subvencijo 5000 dolarjev. Sedež organizacije bo v New Orleansu. Naloga organizacije bo, ustanavljati dijaške protivojne organizacije na vseh ameriških univerzah. Sodelovanje je obljubil tudi Tulanski klub za mednarodni sporazum in Federacija španskih Amerikancev. Pacifizem se naglo širi tudi med ameriškimi dijaki, kljub vsem nasprotovanjem raznih militarističnih organizacij, ki bi rade napravile iz Amerike kajzersko Nemčijo.

Japonski parlament je bil razpuščen, ker vlada ni imela večine. Nove volitve se razpišejo v zakonitem roku.

Sovjetski letalci hito na pomoč Amerikancem. Dva ameriška letalca sta poletela v Alasko in zablodila v sibirsko ledeno pustinjo. Ameriška vlada je zaprosila sovjete za pomoč, ki so takoj poslali več letal, da poiščejo pogrešanca.

Knjige Cankarjeve družbe.

4. Dr. Dragotin Lončar, Kako je nastalo današnje delavstvo in njegovo gibanje in Filip Uratnik, Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije.

V mali, 100 strani obsegajoči knjižici sta izšli gorenji popularno znanstveni razpravi — prvi je usmerjen pogled v preteklost, druga nas seznaja s sedanostjo in skuša prikazati perspektive bodočnosti.

Dr. Dragotin Lončar je znan slovenski kulturni delavec. Pred vojno se je aktivno udejstvoval v delavskem gibanju in pisal je v »Naše zapiske« razprave — zlasti iz naše socialne, politične in kulturne zgodovine —, ki bodo sprlo jasnega pogleda v bistvo še dolgo ne samo vredne čitanja, temveč bodo še dolgo tudi služile za vzorec, kako je treba pisati o stvareh. Zato sem sam zase vedno obžaloval, da je Lončar v zadnjih letih zamenjal kulturno in pisateljsko delo — s pisarniškim akti. Njegova razprava »Kako je nastalo današnje delavstvo in njegovo gibanje« se odlikuje po preganosti, jasnosti — zato mora biti vsakemu razumljiva. Nobenega balasta, nobenih delavcu neumljivih tujk ni v njej. Tako in nič drugače je treba pisati za naš proletarijat! Pisec nam v razpravi jedrnat prikazuje razvoj gospodarstva v Evropi od rimskih časov do l. 1848., ko sta izdala Marx in Engels komunistični manifest. Dalje časa se zadržuje zlasti pri postanku narodnega gospodarstva ter pri raznih teorijah in sistemih, ki so z njim v zvezi, ter nam obenem prikaže postanek novega stanu: industrijskega proletarijata. Po Engelsu nam v kratkih obrisih naslika položaj delavskega razreda v domovini — industrializmu — v Angliji. Edino pomankljivost razprave vidim v tem, da pisec popolnoma zamoli socialne utopiste, ki bi

jih vsekakor moral omeniti, zlasti še, ko govori precej obširno o teoretičnih liberalizmu. Vkljub temu pa bo to delce vsak delavec s pridom prečital.

Drugo polovico knjižice zavzema Uratnikova razprava »Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije«. Ljudi, ki se resno bavijo s problemi, kot nam jih tu obrazlojuje Uratnik, je pri nas bore malo. Pred vojno so bili naši intelektualci usmerjeni vse kam drugam in tako je večina slovenskih javnih delavcev in pa onih, ki odločujejo o javnem blagru, prijavila v povojne gospodarske krize brez vsake orientacije. Zato ni čuda, da pišejo slovenski časniki, kadar so primorani razpravljati o današnjih gospodarskih krizah, brez globljega poznanja stvari. Primerjaj n. pr. le lanske »Slovenčeve« članke o emigraciji, njegovo neuspelo anketo o vzrokih siromaštva pri nas in pa sedanje njegovo tanzanje o »beli (?) kugi« — same stvari, na katere je dal Uratnik pravičen odgovor, ker jih ne raziskuje posamič, vsako zase, temveč, ker jih gleda in skuša prikazati v celotnem kompleksu socialnih problemov. In prav v tem je prva Uratnikova zasluga, da opozarja našo javnost na celotnost problema. O piščevih zaključkih so mnenja tudi med marksisti deljena (primerjaj 12. štev. »Nove literature«!), vendar pa je zbral in objavil na skromno odkazanem prostoru ogromno statističnega gradiva, ki se ga bo z uspehom posluževal vsak, ki se zanima za slične probleme. In v tem je njegova druga zasluga. — Talpa.

Poziv vsem članom „Cankarjeve družbe“.

Cankarjeva družba je ustanova kulturnih, strokovnih in združnih delavskih organizacij in v prvem letu svojega obstoja je zbrala 5000 članov — večinoma delavcev.

Radi požrtvovalnega dela delavskih zaupnikov je mogla že v prvem letu izdati štiri lepe knjige, ki so vzbudile zanimanje ne samo med delavstvom, temveč tudi med drugimi sloji.

Delavski kulturni mesečnik »Svoboda« je objavil vse kritike — dobre in slabe — vseh večjih časopisov. Treba pa je, da povedo svoje mnenje predvsem naročniki-delavci,

ki so omogočili »Cankarjevi družbi«, da izdaja svoje knjige.

Pišite, kaj Vam je pri knjigah ugajalo in kaj ne, povejte svoje nasvete za bodoče, da bo »Cankarjeva družba« rastla in napredovala res s sodelovanjem vsega delavstva.

Dopise pošiljajte na: »Svoboda«, Ljubljana, poštni predal 290. Vse ocene bo priobčeval naš list. Kdor želi, da se njegovega imena ne omeja v listu, ali da se ga naznači skrajšano, ali kako drugače, naj to v dotičnem dopisu pove.

Delavci, oglasite se!

Uredništvo »Svobode«.

Ljubljana.

Pesnik Tone Seliškar aretiran. V sredo, dne 22. t. m. je bil v Ljubljani aretiran pesnik Tone Seliškar, in sicer na zahtevo okrožnega sodišča v Veliki Kikindi. Še isti dan je bil odveden v Veliko Kikindo, Banat. Istočasno so bili aretirani tudi Mile Klopčič in še dva druga pisatelja. Ker je kazenska preiskava v teku, ne moremo o stvari podrobneje poročati. Prepričani pa smo, da se bo Tonetu Seliškarku — in tudi drugim prizadetim — posrečilo dokazati, da jih ne zadeva nikaka krivda. Ko bo preiskava končana, bomo o stvari natančneje poročali.

Podraženje kruha. Peki so vsekakor neopravičeno podražili kruh tako znatno, ker imajo velike zaloge stare cene moke. Konsumenti nikakor ne morejo kar brez ugovora podpirati njih spekulacije, zlasti ne, ker tudi, ko se je moka pocenila, niso hoteli popustiti v cenah. Izgovarjajo se, da imajo sedaj večje režijske stroške, da si to v splošnem ne bo resnica, ker so delavske plače znatno nižje kakor so bile pred vojno. Prav značilno je pa še dejstvo, da je pred vojno veljal kilogram kruha ravno toliko, kakor kilogram moke. In peki so takrat večinoma prav dobro izhajali, to je, večinoma so obogateli. Delali so s tridesetimi odstotki (ker se toliko približno napeče) na račun režije in dobička. Odstotek dobička je seveda znatno večji, ker se obratni kapital, ki je v pekarni ali v moki, obratuje in obrestuje v letu lahko vsaj deset- do tridesetkrat, če manj pa z večjim dobičkom eventualno, včasih pa z rizirom. In če sedaj po vojni, zlasti v največjem času primerjamo ceno moke s ceno kruha, vidimo, da postaja diferenc med obema cenama vedno večja in znaša povprečno 0.50 do 1.50 Din. Vsa ta diferenc med obema cenama ne spominja na realno trgovstvo, ampak na izkoriščanje, oziroma na spekulacijo s sedanjo konjunkturo. Ti računi so okrogli, zd se nam pa, da ne bi prišli do drugačnih zaključkov, če bi kalkulirali z gospodi

peki samimi. S tem seveda ni rečeno, da vsak pek tako dobro izhaja. Kdor je odvisen od bančnih obresti ali kdor ne postreže konsumentov, ali zapravlja, ta seveda rabi še več dobička. Toda gospodarstvo mora biti realno: trgovcu, kar mu gre, pa tudi konsumentu, kar mu gre, njemu. Vratolomne spekulacije so v gospodarstvu vedno nezdrave. Vso stvar se more in sme presojati s tega stališča, s stališča splošnosti — konsumentov.

Maribor.

Težka nesreča na železniškem prelohu na cesti. V ponedeljek, dne 20. januarja malo pred 22. uro, se je dogodila na železniškem prelohu na Tržaški cesti težka nesreča, ki je zahtevala dve žrtvi — eden ponesrečenec je med tem že podlegel poškodbam, med tem ko bo drugi ostal pohabljenec. Proti 22. uri je privozil mimo tovorni vlak z koroškega kolodvora in so bile cestne zapore spuščene. Ker pa je na tej cesti vedno velik promet, se je med tem na obeh straneh ceste nabralo precej pasantov, ki so čakali, da bo čuvaj cestne zapore zopet odprl. Ko je vlak že privozil mimo, sta dva pasanta, vsak od druge strani in sicer: 24 letni zidar Fr. Čestnik, Koroška c. 24 in 24 letni zidar A. Lackner, Tržaška c. 97, hotela prekoračiti progo, ne čakajoč, da bi čuvaj zapor odprl. V tistem hipu pa je pridrvela lokomotiva iz Tezna, namenjena v kurilnico. Omenjena dva nista mogla stroja pravočasno opaziti, ker dela progta tamkaj zelo oster ovinek. Oba delavca sta se zaletela v drvečo lokomotivo, ki ju je zgrabila ter ju vlekla več metrov daleč. Čestniku je odtrgalo desno nogo v kolenu, Lacknerju pa je zdrobilo stopalo leve noge. Dasi je bil videti Čestnik hujše poškodovan, je Lackner podlegel poškodbam. Res je sicer, da je nepredvidnost igrala precejšnjo vlogo, ampak to ni edini vzrok nesreče. Nista to prvi žrtvi na omenjenem prelohu in bati se je, da nista zadnji. Še ni dolgo tega, ko se je tamkaj zgodila zelo občutna avtomobil-

Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev v Mariboru

priređi dne 25. januarja 1930 v dvorani Union

VELIK ŽELEZNIČARSKI PLES

Godba pod vodstvom kapelnika gosp. M. Schönherrja — Začetek ob 20. uri. — Konec zjutraj.

ODBOR.

ska nesreča. Pisalo se je že mnogo-krat o potrebi zgraditve podvoza, kakšen je bil napravljen pred 35 leti na sedanji Frankopanovi cesti. Res je, da železnico take nesreče ne tangirajo, ako so zapore spuščene, toda gre za občutno prometno oviro, ki jo bo treba prej ali slej odpraviti. Javni faktorji bi morali na to polagati večjo pažnjo. Ali naj čakamo, dokler bodo padle nove žrtve?

Radio-koncert. G. inž. Mlakar iz Ptuja bo v torek, dne 28. januarja 1930, ob 20. uri zvečer v gostilni »Ljudski Dom« v Mariboru predvajal s svojim radio-aparatom simfonični koncert iz dunajskega Konzert-hausa, in sicer v reklamne svrhe. G. inž. Mlakarju se je posrečilo iznajti zboljšavo radio-aparata, vsled katere daje isti kristalno čist glas. Pri prvi priliki bo istotam g. Mlakar predvajal delavsko predavanje, ki se vrši vsako soboto ob pol 20. uri po radio-Ljubljana. Delavci, pridite poslušat, vstop je prost.

Celje.

Redni letni občni zbor »Svobode« se je vršil dne 19. t. m. v Delavski zbornici. Prisotnih je bilo 50 članov. Občni zbor je otvoril in vodil Arnešek Franc. Zapisnik je prečital Komavli, nakar so posamezni funkcionarji podali svoja poročila. Prvo poročilo je podal predsednik Arnešek, ki je konstatiral, da se je v preteklem letu prestalo mrtvilo, ki je vladalo v podružnici. Glavno je, da se je organizacija preselila iz zaostalosti gostilniških prostorov ter dobila primerno sobo v Delavski zbornici, kjer je dana boljša možnost za vsakojako delo. Predsednik smatra, da je k povzdigi podružnice posebno pripomogla ustanovitev, oziroma vodstvo **pevskega odseka**, da se je od lanskim 25 članov nabralo nadaljnjih 75. **Knjižnica** se je uredila nanovo ter napravil seznam vseh knjig. **Tajnik** Komavli je poročal, da je podružnica prejela 103 dopise, odpravila pa jih je 94. Rednih sej je bilo 33, dalje eno člansko zborovanje, ter še nekoliko izrednih sej. Rednih članov je bilo 71. Prečita se dopis centrale za novo leto. — **Blagajnik** Viktor Godnik je podal poročilo, po katerem je imela podružnica v pretečenem poslovnem letu **prejemkov** 55.156 Din in tudi toliko izdatkov. Dohodki so večinoma iz prireditev, ki jih je imela podružnica tekom leta, ravno tako izdatki, razen, da se je odplačalo še nekaj starih dolgov podružnice, in sicer v iznosu Din 3063.50. Posamezni odseki so imeli primanjkljaje, ki so se krili iz skupne blagajne, tako n. pr. pevski odsek, ki je imel primanjkljaja Din 1198.— vključ dohodkom Din 3747.— Po obširnem blagajnikovem poročilu je poročal blagajniški revizor Vodopivec, da je bilo vodstvo blagajne v lepem redu. Iz prometa blagajne se more že posneti, da je bil blagajnik zelo zaposlen in da je svojo funkcijo vodil najpožrtvovalneje. Zato se mu predlaga absolutorij. V znak priznanja njegovega vestnega dela in za zasluge mu je podružnica vročila krasno spominsko diplomu. Godnik

se je vidno ginjen in presenečen zahvalil z lepimi besedami, povdarjajoč, da ne računamo nikoli na kako plačilo od katerekoli strani, dela v »Svobodi«, ker ga to delo za proletarijat veseli in ker je potrebno. Za pevski odsek je podal poročilo Rebernak. **Pevski odsek** je imel v pretečenem letu 82 vaj, ki jih je obiskovalo povprečno po 36 članov. Imel je en posrečen nastop v dvorani Uniona, ki je zelo rehabilitiral delavsko pevstvo in našo podružnico »Svobode«. Pri tej priliki se je v imenu podružnice tudi zahvalil požrtvovalnosti pevovodje, učitelju g. Preglu, ki je bil vedno na mestu ter vključ težkočam, ki so včasih nastajale, znal obdržati pevski zbor v prijateljskem soglasju in ga spretno dvignil na višino, ki je danes skoro nima nobeno drugo celjsko pevsko društvo. Učitelj g. Pregel se je zahvalil za to pozornost ter naglasil, da je njegovo stremljenje, izobraziti pevce tako, da bodo res ponos društva, v čemer je pa treba požrtvovalnosti tudi s strani članov, da prihajajo redno k vajam. Posameznih glasov še manjka, zato je treba, da pevci privedejo še več svojih tovarišev, da bi se vrzeli izpopolnili. — Za **dramatični, izletniški in šahovski odsek** je podal poročilo Guzej. **Dramatični odsek** je imel med letom 3 nastope, ki se pa niso posrečili v toliko, ker so trpeli vse stroške voženj člani sami, vključ temu je pa bilo še 131 Din deficita. **Šahovski odsek** je štel 12 članov in je imel v zimskem času po dvakrat na teden svoje večere. Poleti ni deloval. Izleti so se vršili v poletnem času, kakor tudi pozimi. Udeleževalo se jih je povoljno število članov in se bodo letos tudi nadaljevali. En izlet je bil na Mrzlico, trije na Celjsko kočo, eden v Mozirski planini, eden pa k Šmohorju. — Po poročilu odsekov se je otvorila živahna debata, v katero so posegli: Leskošek, ki je pohvalil celo delovanje podružnice oziroma njenega odbora ter naglašal, da se pri našem delu ne gre toliko za denarne uspehe, kakor pa moralne. Zato je n. pr. velike važnosti, da se je z živahnim delovanjem pevskega odseka potegnili iz gostiln petje v društveno dvorano, kjer se isto goji v organiziranem delavskem stilu. Mar je tudi pohvalil delovanje odbora in celotne podružnice. Njeno ogromno delo je razvidno že iz blagajnikovega poročila. — Pri volitvah se je za prihodnje leto izvolil naslednji **odbor**: predsednik Arnešek Franc, namestnik Filipičeva, tajnik Guzej Franc, nam. Mar. blagajnik Godnik Viktor, nam. Hriberšek, gospodar Podrepšek, nam. Schurian, odborniki: Novak in Štibl ter vsi načelniki odsekov. V **kontrolu** so bili menovani Vodopivec, Leskošek, Ločičnik in Stojan. Pri tej priliki se je spomnil na zaslužno požrtvovalno delovanje starega zavednega delavca v naših organizacijah, Novaka, Mož, dasi že zelo v letih, stanujoč daleč izven mesta, ne zamudi nikoli nobene seje, gre od člana do člana redno kakor čebela in se trudi v strokovnem in prosvetnem gibanju že dolgo leta. Na predlog Mlakarja in Rebernaka se ga je imenovalo častnim članom društva. Pri tej priliki mu izrekamo: Še na mnoga leta! Mladim proletarcem pa: Vzdružite se nad tem starim borcem in ga posnemajte v njegovi požrtvovalnosti, da bo nam vsem kmalu zasijala boljša bodočnost! Pri raznoterostih se je stavil predlog, da se nabavi za društvo **radio** ter se tozadevno stopi v stik z Delavsko zbornico. Predlog je bil sprejet z navdušenjem. V svrhu smotrenega dela se je sklenilo napraviti za

bodoče leto načrt, po katerem se bo delalo. Načrt napravijo vsi odseki za sebe in se ob prihodnji odborovi seji vsi načrti pregledajo in odobri, v kolikor bodo sprejemljivi in izvedljivi. Ker le organizirano delo ima uspeh. — Zbor je bil zaključen po peturnem trajanju s pozivom na veselo in zadovoljno svidenje na prihodnjem občnem zboru.

Končno še poročamo, da je celjska policija zahtevala katalog naših knjig.

Iz premogokopnih revirjev.

»Kralj premog« bi kmalu zahteval dve težki žrtvi v Hudi jami pri Laškem. V noči na 19. jan. 1930 se je zasul rov, v katerem sta bila delavca Oblak in Trbovc. Po čudnem slučaju sta še vendar ostala živa in se nista zadušila, v kljub temu, da sta bila popolnoma zaprta v rovu polnih 8 ur in so ju rešili šele po izvozu 200 huntov zemlje. Pravijo, da je te nesreče krivo podprlo. Seveda — jamski les je drag, delavci pa rastejo sami od sebe!

Hrastnik.

Splošna delavska Jugoslavije, podružnica kemičnih delavcev, sklicuje svoj redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 2. februarja, v lokalu kemične tovarne ob 4. uri popoldne s sledečim dnevnim redom: Poročilo predsednika, blagajnika in tajnika, volitev novega odbora in razno. — Odbor vljudno vabi vse članstvo in sploh vse delavce in delavke, ki občutijo krivice, katere se nam godijo. Celo preteklo leto smo se pripravili in iskali krivice, ki so krivi, da so se nam jemale pravice za našim hrbtom. Sedaj smo vendar prišli na sled, da je le tisti krivec, kdor nam krši stari kolektivni dogovor. Zato nam drugega ne preostaja, kakor poprijeti se z združenimi močmi strokovne in bojne organizacije. Čim močnejša bo organizacija, tem lažje si bomo obranili naše pravice. Zato si prijateljsko sezimo v roke in se združimo, da bi bilo to leto bolj uspešno, kakor je bilo 1929. Potem imamo lahko upanje, da bo

to leto boljša žetev, če bomo skupno sejali in skupno želi, v solidarnosti in medsebojnem zaupanju. Živela strokovna organizacija. — Odbor.

Jesenice.

V nedljo, 26. t. m. gostuje na Jesenicah dramski odsek »Svobode« iz Trbovelj. Vprizori se znana drama »Mrak«. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Kdor je posetil predstavo »Magde«, bo tudi zdaj prav gotovo šel v Del. dom, da vidi »Mrak« in z njim igralce iz rudarskega revirja. Upamo, da bo gostovanje lep dogodek in tudi priznanje trudu, ki ga položijo delavci v odersko ustvarjanje. Največje zadoščenje gostom bo nabito polna dvorana, zato vsi k predstavi!

Radio.

Program delavske ure za soboto, dne 25. januarja:

1. O zavarovanju poljskih delavcev (preva tajnik urada za zavarovanje delavcev g. Stane Likar).
2. Ženski zbor iz opere »Carmen«.
3. Poročilo tajništva Delavskih zbornic.
4. Tone Seliškar: Matejev sin (socijalna novela, recitacija).

Program delavske ure za soboto, dne 1. februarja:

1. Fordov sistem in njegovi delavci (predava Tone Seliškar).
2. Violinski koncert.
3. Poročilo glavnega tajništva Delavskih zbornic.
4. Prenos dela iz pisarne Strojne komisije za Slovenijo.
5. France Kozar: »Rudarska vojska«, pesem, recitacija.

(Vsako sredo ob 8. uri zvečer predavanje v dvorani Delavske zbornice.)

Zbirajte za tiskovni sklad!

Cenj. naročnike in naročnice vljudno obveščam, da bodem sprejemal **galože in snežne čevlje** v popravilo kakor tudi vsa druga dela, ki spadajo v čevljarstvo stroko po najnižjih cenah.

Za obilen obisk se priporoča

M. Kaplan, Ljubljana, Gradišče štev. 2, pod pritličjem.

Kupujem

različne obleke, perilo, čevlje. **Dvokolesa** za moške in ženske od 300 do 500 Din, kakor tudi razno pohištvo proti takojšnjemu plačilu.
M. MAKOR - STARINARSTVO
Študenti pri Mariboru, Aleksandrova c. 1

Pridobivajte naročnike za „Delavsko politiko“!

IVAN LAPAJNE

„JADRAN“ kemični izdelki

LJUBLJANA — MOSTE

priporoča sledeče svoje izdelke: „JADRAN“ kremo. — „JADRAN“ mast za usnje. — „JADRAN“ čistilno pasto za kovine. — „JADRAN“ parketno voščilo. — „SVETOL“ čistilo za kovine. — „HUBERTUS“ gumitrzan za lovske in turistijske čevlje. — OLJE za šivalne stroje. — PLAVILO za perilo.

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

Gramofoni Din do 298— dalje
Mandoline 136—
Violine 95—
Gitare 207—
Trombe 505—
Ročne harmonike 85—

Prodajalna: Trg Svobode
(Nova Scherbaumova zgradba).